

STORTINGET

Representantforslag 138 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson

Dokument 8:138 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentant Rasmus Hansson om å bygge opp en kraftfull norsk havvindsatsing

Til Stortinget

Bakgrunn

Både Norge og Europa trenger mye mer fornybar kraft de kommende årene for å utvikle det klimavennlige samfunnet og næringslivet som raskt må erstatte løsningene som i dag skaper stadig mer global oppvarming. Mer fornybar kraft vil dessuten gjøre Europa mindre avhengig av importert gass, blant annet fra Russland.

Havvind er Norges største ubrukte energiresurs. Norsk havvind kan produsere så mye energi at det dekker langt mer enn Norges behov i overskuelig framtid. Havvind kan bidra sterkt til stabile og moderate strømpriser i Norge. Havvind kan gi energi til lønnsom næringsutvikling og mange nye arbeidsplasser og være en verdifull eksportvare som gir store inntekter til det norske fellesskapet.

Rapporten «Norge i morgen» (McKinsey, 2022) konkluderer med at en stor norsk havvindsatsing kan skape 36 000 årsverk og gi en verdiskaping på 24 mrd. kroner i Norge innen 2030. Rapporten anslår videre at Norge kan levere tjenester til internasjonale havvindprosjekter tilsvarende omkring 14 prosent av havvindprosjektene i Europa. Premisset er at det lyses ut minst 20 GW havvindprosjekter på norsk sokkel innen 2030.

Storbritannia satser stort på havvind. Som del av satsingen har landet satt tydelige mål for at en stor andel av arbeidsplassene skal skapes og verdiskapingen skal skje i Storbritannia. Dette tilsvarer tenkningen man i Norge i sin tid la til grunn for oljesatsingen. Et tilsvarende mål for Norge kan sikre at norsk havvindutbygging gir direkte gevinst for norsk næringsliv og norske arbeidsplasser.

Omkring 70 prosent av verdiskapingen i havvind skjer i prosjektutvikling, støttekomponenter og hjelpe-systemer, installasjon og ferdigstillelse samt drift og vedlikehold. Dette er segmenter der Norge kan spille en rolle, også innenfor bunnfast teknologi.

På lang sikt har flytende havvind størst potensial, og det er her Norge har størst potensielt konkurransefortrinn. Flytende havvind bør derfor være en prioritert satsing i norsk energi- og industriutvikling. Men fram mot 2030 er det først og fremst bunnfast havvind som kan bygges ut lønnsomt og uten subsidier.

Globalt forventes det at rundt 270 GW havvind vil være installert innen 2030, omkring 19 ganger så mye som i dag. Storbritannias mål er å bygge ut 40 GW havvind innen 2030. Tysklands mål er 30 GW. Sverige har nylig lansert en ambisjon om å lyse ut havvindprosjekter som kan gi inntil 120 TWh årlig produksjon, som tilsvarer omtrent 20–25 GW installert kapasitet. Regjeringens ambisjon om 3 GW i Sørlege Nordsjø II og etterhvert 1,5 GW i Utsira Nord er altså svært mye lavere enn nabolandenes ambisjoner, til tross for at Norge har mye større havvindpotensial enn de fleste land.

Den globale oppvarmingen kan bare stoppes med internasjonalt samarbeid, og EU er verdensledende innen klimapolitikken. Skal Norge føre en effektiv klimapolitikk, er det nødvendig å både delta i og støtte EUs klimapolitikk, som i dag er den mest ambisiøse i

verden. Norge skal og bør være tett koblet på EUs energi- og klimapolitikk, og det er naturlig i Norges utenrikspolitiske tradisjon å bidra solidarisk til det store klima- og miljøprosjektet i vår verdensdel.

Europa har mye fossil kraftproduksjon. Zero viser til at 1 TWh kullkraft gir et utslipp på ca. 1 million tonn CO₂, og et gasskraftverk gir en halv million tonn. 50 TWh kullkraft tilsvarer da omlag hele det årlige norske klimagassutslippet.

Europa trenger derfor mer fornybar energi for å erstatte kull- og gasskraft og nå sine klimamål. Krafteksport fra norsk havvind kan bidra til dette klimatiltaket og samtidig øke de viktige inntektene det norske fellesskapet allerede har fra krafteksport.

Fordi produksjonen er variabel i det fornybare energisystemet Norge i stor grad allerede har, og som Europa bygger, blir god kraftutveksling i og mellom land stadig viktigere. Norge er allerede en viktig bidragsyter til dette systemet, samtidig som landet har stor økonomisk fordel av det. En stor norsk havvindproduksjon vil både styrke Norges posisjon i og inntekter fra dette systemet ytterligere og samtidig støtte utviklingen mot et fossilfritt Europa.

Både havvind og kraftutveksling beskytter natur i Fastlands-Norge mot ytterligere inngrep. Økt kraftproduksjon fra havvind, sammen med satsing på energieffektivisering, solenergi osv., reduserer i seg selv behovet for ny kraftutbygging i natur. Kraftutveksling med andre land gir i tillegg mulighet til å importere kraft ved tørrår i Norge, i stedet for å bygge ned mer natur. Å begrense import- og eksportmulighetene for kraft vil derimot øke behovet for innenlandsk kraftutbygging i natur i Norge.

Forslagsstiller mener det bør lyses ut minst 20 GW havvindprosjekter på norsk sokkel innen 2030, for å sikre at Norge får del i verdiskapingen knyttet til havvindutbygging.

Forslagsstiller mener videre at kraftproduksjon fra havvind i Sørliche Nordsjø II må kobles til både Norge og land i Europa med såkalt hybridkabel. Dette vil sikre lønnsom utbygging og at det ikke blir nødvendig å pålegge å subsidiere utbyggingen over skatteseddelen eller strømregningen. Forslagsstiller viser til at flere aktuelle utbyggere av havvind i Norge har foreslått at hybridkabler skal dimensjoneres slik at overskuddsproduksjonen flyter inn i det norske kraftnettet, og forutsetter at dette legges til grunn. Havvind skal øke Norges kraftoverskudd og dermed bidra til å dempe strømprisen i Norge, ivareta lønnsomhet for utbyggere og bidra til effektivt energi- og klimasamarbeid mellom Norge og Europa.

Energiproduksjon har gjennom historien gitt betydelige naturinngrep. FNs naturpanel IPBES påpeker at man har nådd punktet der ytterligere tap av natur vil få store menneskelige omkostninger, mens bevaring og gjenoppbygging av natur vil være svært lønnsomt. De siste tiårene har verden erfart at å stoppe forurensing og

klimagassutslipp både er nødvendig, lønnsomt for næringslivet og positivt for samfunnet. Videre samfunns- og næringsutvikling må legge disse erfaringene til grunn også når det gjelder natur. Det blir nødvendig å produsere energi og utvikle næringsliv uten naturødeleggelse.

Satsingen på landbasert vindkraft i Norge har nesten stoppet opp fordi manglende naturhensyn har skapt landsomfattende protester. Havvindsatsingen må unngå samme feil. Havvind vil gi naturinngrep og -påvirkning, men i utgangspunktet mye mindre enn vindkraft på land. Havvind har, i motsetning til vindkraft på land, også potensial for å skape positive effekter for naturen.

Forslagsstiller mener en forutsetning for norsk havvindsatsing er at staten tar ansvar for og setter som mål fra starten at havvind får et positivt naturregnskap. En oppsummering av tilgjengelig dokumentasjon av natur- og miljøkonsekvenser av havvind, og en grundig naturkartlegging av alle aktuelle norske havvindområder, må startes omgående. Kunnskapen som samles, må ligge til grunn for et nasjonalt havvind- og naturprogram som definerer høye natur- og miljøkrav til utbygging. Det må legges spesiell vekt på å definere avbøtende tiltak og restaureringstiltak og å utnytte muligheter for marine verneområder, beskyttede oppvekstområder for marint liv og forbedret habitat tilknyttet havvindparker.

I lys av høringsinnspill fra en nær samlet bransje mener forslagsstiller at auksjonsmodellen regjeringen legger opp til i Sørliche Nordsjø II, bør erstattes av en konkurransemodell der kvalitative kriterier legges til grunn for konsesjonstildeling. Aktuelle kvalitative kriterier er industrielle ringvirkninger, evne til å etterleve norsk arbeidslovgiving og HMS-standarder og et nytt, høyt nivå på natur- og miljøkrav. Da Olje- og energidepartementet i juni 2021 sendte forslag til veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs på høring, uttrykte nær alle høringsinstansene skepsis til auksjonsmodellen regjeringen nå foreslår. Norsk leverandørindustri vil neppe vil klare å konkurrere på det internasjonale markedet hvis auksjonsmodellen regjeringen legger opp til, der hovedpremisset for tildeling er å produsere kraft til lavest mulig pris per kWh, legges til grunn for konsesjonstildeling. Norsk leverandørindustri kan konkurrere på miljømessig, sosial og teknologisk kvalitet og må gis mulighet til det.

Skal Norge kunne høste de store verdiene som havvind kan gi samfunnet, og bruke havvind som et viktig bidrag til å motvirke den globale oppvarmingen, må det satses raskt, stort og riktig.

Regjeringens havvindplan vil bremse havvindutviklingen, påføre forbrukerne kostnader til subsidier og motarbeide energisamarbeid mellom Norge og EU. Planen kan derfor bli svært skadelig for morgendagens næ-

ringsliv og arbeidsplasser i Norge og gjøre norsk klimapolitikk mindre effektiv.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det utlyses konsesjoner for utbygging av havvindparker på minst 20 GW innen 2030.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at havvindparker i Sørlege Nordsjø II og andre relevante områder skal levere strøm til både Norge og andre land gjennom såkalte hybridkabler, som dimensjoneres slik at det sikres netto krafttilskudd til Norge og samtidig at utbygging blir lønnsomt uten subsidier.
3. Stortinget ber regjeringen legge til grunn kvalitative kriterier for tildeling av areal til fornybar energiproduksjon til havs, også for Sørlege Nordsjø II, som legger særlig vekt på at utbygging og drift skal skape betydelig industriutvikling og arbeidsplasser som skapes i Norge.
4. Stortinget ber regjeringen raskt etablere en naturplan for havvind, som oppsummerer tilgjengelig kunnskap om miljøeffekter av havvind, og som kartlegger alle deler av havmiljøet i områder som er og kan bli aktuelle for norsk havvind, grundig. Oppsummering og kartlegging skal starte i 2022, og resultatene skal legges til grunn for utlysning i en kvalitativ konkurransemodell samt for natur- og miljøkrav til utbygging og drift.
5. Stortinget ber regjeringen legge til grunn kvalitative kriterier for tildeling av areal til fornybar energiproduksjon til havs, også for Sørlege Nordsjø II, som legger særlig vekt på at både utbygging og drift skal ha høyere ambisjoner for natur og miljø enn tidligere energiprojekter i Norge og kreve svært lav eller positiv samlet naturpåvirkning over tid.

8. mars 2022

Rasmus Hansson

